

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลายทศวรรษที่ผ่านมา เทคโนโลยีการสื่อสารได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างมหาศาล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสมัย ถูกออกแบบมาเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสารทุกระดับ เป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้สังคมโลกก้าวเข้าสู่สังคมสารสนเทศ (Information Society) หรือ โลกาภิวัตน์ (Globalization) ดังที่ อัลวิน ทอฟเลอร์ (Alvin Toffler) นักอนาคตศาสตร์ ได้ให้คำจำกัดความของยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศนี้ไว้ว่า เป็นยุคหลังอุตสาหกรรม ที่คนในสังคมดำเนินชีวิตประจำวันอยู่กับการบริโภคปัจจัยด้านข่าวสาร และใช้ชีวิตอยู่กับการติดต่อสื่อสารเป็นหลัก (Alvin Toffler, 1984)

สำหรับประเทศไทย นักเศรษฐศาสตร์การเมืองเห็นว่า สังคมไทยมิใช่กำลังก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ หากแต่สังคมไทยได้ก้าวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของโลกยุคโลกาภิวัตน์แล้ว แนวโน้มของสังคมยุคข้อมูลข่าวสารได้ปรากฏขึ้นในสังคมไทยเรียบร้อยแล้ว (ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538 : 15) ดังนั้นจึงเป็นการยากที่ประเทศไทยจะปิดกั้นเทคโนโลยีจากต่างชาติ ที่หลั่งไหลเข้ามาพร้อมกับการเปิดเสรีทางด้านเศรษฐกิจและแนวโน้มของตลาดโลก โดยเฉพาะในสังคมเมือง ซึ่งมีความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลงนี้ เทคโนโลยีด้านการสื่อสารจึงได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้คนอย่างรวดเร็ว

เหตุผลประการหนึ่ง เป็นเพราะเมืองเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมและความเจริญในด้านต่างๆ รวมไปถึงการศึกษาของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง มีส่วนทำให้ เทคโนโลยีการสื่อสารถูกนำมาใช้เพื่อการพัฒนา และกลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตในที่สุด

เหตุผลอีกประการหนึ่ง คือเทคโนโลยีการสื่อสารได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในด้านต่างๆ เช่น ทางการแพทย์ การศึกษา การเกษตร การปกครอง การทำงาน การบันเทิง และใช้แทนการเดินทางเป็นต้น คุณสมบัติดังกล่าวจึงทำให้เทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งกำเนิดขึ้นในโลกตะวันตก แพร่กระจายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน

ถึงวันนี้เทคโนโลยีการสื่อสารได้ก้าวเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยแล้ว และสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่มีความจำเป็นและเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีการสื่อสาร ยิ่งเทคโนโลยีก้าวหน้าไปรวดเร็วเพียงใดข้อมูลข่าวสารในด้านนี้ ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น

นิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร จึงถือกำเนิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว นิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสารฉบับแรกออกวางจำหน่ายเมื่อปี พ.ศ. 2527 แต่เนื่องจากเหตุผลทางด้านนโยบายการสื่อสารของรัฐบาล และข้อจำกัดด้านกฎหมาย ทำให้เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคแรกนี้ยังมีไม่กี่ประเภท และยังไม่

แพร่หลายสู่ประชาชนทั่วไป นิติสารที่เปิดตัวในระยะแรกจึงมีเพียงไม่กี่ฉบับ และตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน เพียงไม่กี่กลุ่มเท่านั้น

ในระยะต่อมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 หลังจากที่รัฐบาลได้เริ่มเปิดเสรีด้านการสื่อสารมากขึ้น ภาคธุรกิจสื่อสาร โทรคมนาคม เริ่มนำอุปกรณ์การสื่อสารประเภทต่างๆ ออกมาจำหน่ายแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสารได้รับความสนใจจากประชาชนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในช่วงเวลานี้จึงมีการเปิดตัวนิติสารด้านการสื่อสารเพิ่มขึ้นอีกหลายฉบับ และมีการปรับตัวทางด้านโครงสร้างและเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อ่านที่ต้องการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และความรู้ที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว

ในปัจจุบันนิติสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ได้เปิดดำเนินการไปแล้วจำนวน 8 ฉบับ คือ นิติสารออฟฟิศเทคโนโลยี นิติสาร 100 วัตต์ นิติสารเพื่อนสื่อสาร นิติสารเทเลคอม นิติสารเทคโนโลยี นิติสารไอที วิก นิติสารไอที ซอฟท์ และ นิติสารไวเลสส์คอมมูนิเคชัน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานิติสารเหล่านี้หลายฉบับเติบโตและมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว แต่บางฉบับก็ต้องประสบปัญหาในการดำเนินธุรกิจจนต้องปิดตัวลงไป

ความสำเร็จและล้มเหลวของนิติสารประเภทนี้ คือ ส่วนหนึ่งของแนวโน้มของธุรกิจนิติสารที่น่าสนใจเพื่อให้นิติสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นกรณีศึกษา สำหรับการผลิตนิติสารเฉพาะด้านประเภทอื่นๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ การกำเนิดและพัฒนาการของนิติสารเหล่านี้ เพื่อค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยจะพิจารณาจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในองค์กร เช่น บุคลากร ทั้งในระดับบริหารและปฏิบัติการ รวมทั้งเงินทุน สำหรับพัฒนาเครื่องจักรอุปกรณ์และเทคโนโลยีภายในองค์กร ประการต่อมาคือปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐ นายทุนสื่อสาร โทรคมนาคม รวมทั้งปัจจัยกดดันจากผู้อ่าน ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้้นอกจากจะนำมาวิเคราะห์พัฒนาการของนิติสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสารแล้ว ยังใช้เพื่อคาดการณ์แนวโน้มของนิติสารเฉพาะด้านในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจต่อไป

ปัญหำวิจัย

1. นิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสารในประเทศไทย ถือกำเนิดขึ้นและพัฒนาการไปอย่างไร
2. มีปัจจัยอะไรที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการนิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร
3. มีปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมอะไรที่เป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของนิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร
4. นิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสารมีแนวโน้มเป็นอย่างไรในอนาคต

ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของนิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร จะเริ่มศึกษาตั้งแต่มีการจัดทำนิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสารขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน จะทำการศึกษานิตยสารจำนวน 8 ชื่อฉบับ ได้แก่ นิตยสารออฟฟิศเทคโนโลยี นิตยสาร 100 วัตต์ นิตยสารเพื่อนสื่อสาร นิตยสารเทเลคอม นิตยสารเทคโนโลยี นิตยสารไวเลสส์คอมมูนิเคชั่น นิตยสารไอทีวีค นิตยสารไอที ซอฟท์

กรอบในการวิเคราะห์

ปัจจัยแวดล้อมและ ปัจจัยภายในองค์กรนิตยสาร คือกรอบที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้

1. ปัจจัยแวดล้อม คือปัจจัยภายนอกองค์กรนิตยสาร แต่มีอิทธิพลต่อปัจจัยภายในองค์กร และส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของนิตยสาร ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ นโยบายรัฐ เศรษฐกิจ นายทุนสื่อสาร โทรคมนาคม และผู้อ่าน
2. ปัจจัยภายในองค์กรนิตยสาร คือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนิตยสาร ได้แก่ บุคลากร และเงินทุนในการดำเนินการ

นิยามศัพท์

นิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร หมายถึง นิตยสารที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งจะครอบคลุมอุปกรณ์และระบบ 3 ประเภทคือ

1. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ที่ถูกนำมาใช้เพื่อการสื่อสาร คือ คอมพิวเตอร์สำนักงาน (Office / Desktop Computer) และคอมพิวเตอร์กระเป๋าหิ้ว (Laptop / Computer NoteBook) ที่มีการเชื่อมต่อเครือข่ายระบบการสื่อสาร

2. เทคโนโลยีการสื่อสาร คือ โทรสาร (Facsimile) โทรศัพท์มือถือ (Mobile Phone) วิทยุโทรศัพท์ (Mobile Radio / Trunk Radio) วิทยุติดตามตัว (Pager)

3. เทคโนโลยีระบบการสื่อสาร (Communication System Technology) คือ ระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียม (Satellite Communication) ระบบการสื่อสารไร้สายแบบเซลลูลาร์ (Cellular Communication) และระบบเครือข่ายสารสนเทศ (InterNet)

พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือการเคลื่อนไหวไปตามสภาพสังคมโดยผ่านช่วงระยะเวลาหนึ่ง ไปสู่ระยะเวลาหนึ่ง โดยรวมแล้วจะมีการเคลื่อนไหว ไปในทางที่ดีขึ้น เช่น มีปริมาณการผลิตมากขึ้น มีจำนวนหน้ามากขึ้น มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เป็นต้น

ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของนิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ทั้งที่เป็นการส่งเสริม และเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการ ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ปัจจัยภายในองค์กร และ ปัจจัยแวดล้อมภายนอกองค์กร

จุดกำเนิด หมายถึง ที่มาของการก่อตั้งองค์กรและคณะผู้จัดทำที่ดำเนินการผลิตนิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงจุดกำเนิดของนิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร
2. ทำให้เข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการของนิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ทั้งในแง่ปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ซึ่งข้อมูลนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้ที่กำลังดำเนินธุรกิจด้านนี้อยู่ในปัจจุบัน และผู้ที่สนใจจะหันมาทำธุรกิจด้านนี้ในอนาคต
3. ทำให้เข้าใจถึงการดำเนินธุรกิจนิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ภายใต้สภาวะการณ์ต่างๆ
4. ทำให้ทราบถึงทิศทางของแนวโน้มสื่อ นิตยสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสาร ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
5. ทำให้ทราบถึงแนวทางสำหรับการพัฒนานิตยสารด้านเทคโนโลยีการสื่อสารให้มีคุณค่าในการนำเสนอต่อผู้อ่านในอนาคตต่อไป